

De ce legislația din România înca lasa mult de dorit?

Numarul de neclarități și aiureli legislative ramâne mare în România și greveaza atât activitatea economica, cât și viața de zi cu zi. Cele de mai jos încearca sa contribuie la o analiza a cauzelor acestei situații și la o dezbatere în vederea îmbunătățirii sale, dintr-o perspectiva de interes general.

Subiectul fiind, desigur, unul despre care s-ar putea scrie volume întregi, cele câteva pagini ale acestui articol se concentreaza pe puncte considerate majore și de relevanța extinsa. Am inclus și o serie de precizari legate de poziționarea aparenta a administrației românești, aceasta fiind strâns legata de abordarea legislației la nivelul larg al statului. De altfel, o parte importanta a legislației din România provine, de fapt, din zona pur guvernamentala (ordonanțe, hotărâri de Guvern, ordine de ministru, etc).

Aspectele ce țin de implementarea la nivel de magistrați vor fi discutate într-un articol viitor, concentrat pe actul de justiție din România în sine.

Problema punctului de plecare la momentul decembrie 1989

Ca și în privința altor subiecte, aș începe analiza efectiva cu punctul de intrare în capitalism. Trebuie înțeles bine ca România a intrat acum aproape 30 de ani în noul model socio-politic și economic cu 5 probleme majore în ceea ce privește subiectul în discuție (fara sa fie vina cuiva anume în sine):

1. Legislația anterioara nu (mai) era adaptata noului context în foarte multe privințe;
2. Parlamentul nu avea expertiza proprie actualizata ca sa legifereze adaptat noului model;
3. Administrația nu avea nici ea expertiza relevanta pentru a putea sprijini bine demersurile legislative inițiate de Guvern în zonele care țineau de o economie de piață;
4. Administrația publica era obișnuita sa fie subordonata politic și sa nu spuna „nu” sau sa comenteze deschis când venea „ordin de la centru”. Aceasta însemna, în esența, ca:

- a. În faza de elaborare de acte normative, grupurile de lucru aferente nu erau luate prea în serios daca „șeful” apucase sa emita vreo idee și nu prea se comenta pe ce a spus altcineva decât foarte grijiu.

Nu se acorda maxima atenție redactarii și pentru ca nimeni nu îndraznea sa ceara în instanța anulara vreunui ordin de ministru, de exemplu, decât daca se decisese deja „la centru” ca acel ordin nu mai era potrivit. Așadar, nu se contesta regula pe fond, iar voința partidului era impusa chiar daca formularea era deficitara.

Și pe fondul poziționării superioare a aparatului de stat față de restul populației de dinaintea de 1989, acest ultim aspect a contat, cred, în abordarea post-revoluționară a multor autorități (continuata de către destui funcționari și în prezent, mai ales în zonele puternic reglementate) de a lua personal și a avea o tendință de retaliere față de orice critică a actelor normative sau administrative emise. Adică semnificația ar fi ca „te pui contra partidului” și subminezi autoritatea funcției respective, nu ca ai vrea pur și simplu să atragi atenția asupra unor prevederi care ar trebui să nu fie adoptate sau ar trebui îmbunătățite grabnic.

b. Odată adoptate, fiind „binecuvântate” direct sau indirect de însuși partidul, regulile deveneau ceva asumat formal fără crâcnire. Odele au avut un corespondent în partea de abordare declarativă cu privire la reguli, statistici, raportari, comentarii, etc;

5. Administrația era obișnuită să vada cumva dual teoria și practica, pe fondul mai vechi de „zicem că ei și facem ca noi”.

Ca abordare compensatorie pentru cele de mai sus, practica capată, de multe ori, o viață proprie substanțială și diferită de litera textului. Printre poveștile epocii, se folosea frecvent sintagma „l-a învățat cineva cum să facă”, sensul fiind că se gaseau chiar de către unii funcționari soluții de ocolire a regulilor, dar era vorba de o cunoaștere inaccesibilă obișnuit (din Monitorul Oficial) sau tuturor.

Adică nu se spunea că regula însăși e proastă și nici nu exista reflexul de rezolvare a problemei pe fond, pentru toată lumea, dar se cautau soluții de ocolire în practică, multe individuale și nerecunoscute oficial sau, cel mult, se adoptau excepții limitate pentru câte vreun norocos (aspectul din urmă – mai ales după 1989).

Faptul că așa ceva a devenit larg răspândit și considerat aproape „un dat”, a stimulat suplimentar neimplicarea la momentul elaborării regulii pe fond, acestea nefiind văzute de multe ori ca ceva cu adevărat strict.

Cum a evoluat legislația României după 1989? – versiunea prescurtată

1. Nevoia masivă de expertiză și experiență în zone fundamentale pentru noul model economic

Pe lângă necesitatea de a interpreta aproape zilnic diverse prevederi, am avut ocazia de-a lungul timpului să lucrez la zeci de acte normative și să comentez pe multe altele.

Această experiență, deși tot extinsă an de an, m-a făcut, de fapt, să am mult mai multă înțelegere pentru prostiile care apar frecvent în Monitorul Oficial al României (pe multe am ajuns să le consider fără legătură cu interese „conspiraționiste”, ci cu insuficientă pregătire din spate). A redacta bine un act normativ este, de obicei, ceva foarte complex și care ar trebui să implice un grup de lucru experimentat și diversificat (iar cei care iau în ușor astfel de exerciții subapreciază, cred, mult ce necesită de fapt).

Motivul fundamental pentru această complexitate este, în sine, foarte simplu. Indiferent de inteligență, nu poți să stabilești bine regulile a ceva ce nu cunoști în profunzime. Cum ar putea cineva să scrie primele reguli de funcționare ale pieței de capital dacă nu știe bine ce este una, ca să nu mai vorbim de cum funcționează? E ca și cum un producător de camioane, ar trebui să facă rachete. Știe multă mecanică și poate face lucruri interesante, dar puțin din ce știe este util pentru noul proiect.

Or, cu punctul de plecare al României, lucrurile se anunțau dificile de la început în toate zonele (multe) care erau diferite de trecut.

Cu atât mai mult, este greu de înțeles de ce, la momentul 1989, nu s-a conștientizat că nu poți să construiești un model nou de mașină fără experți în acel model și că experiența de viață anterioară nu avea cum să fie de mare

folos într-o noua experiență atât de radical diferită.

2. Principala decizie eronată majoră

Au fost mai multe aspecte, dar cred că principala decizie eronată în materia legislației a aparținut cercului iliescian și a privit tocmai neimplicarea masivă de experți în scrierea și explicarea efectivă a noii legislații (macar a pachetelor de relevanță majoră și care necesitau o bună corelare).

Așa cum s-a procedat și cu privire la economie, s-a mers pe o politică „prin noi înșine” și în privința cadrului legislativ, la un moment la care nu aveam cum să producem singuri cine știe ce calitate legislativă din lipsa (obiectivă) de cunoaștere a multora din dimensiunile noului model. Consultările cu strainătatea în această privință au fost infime față de necesar.

Este adevărat că un apel masiv la expertiza externă ar fi fost delicat politic. Au contat și auto-suficiența culturală moștenită din perioada anterioară pe fondul egalitarismului prost înțeles (că nu ne da noua nimeni lecții), precum și sub-aprecierea dimensiunilor și complexității noilor realități de avut în vedere. Neîncrederea în exterior (consolidată și de modul de gestionare a momentului decembrie 1989 de diverse forțe externe) a influențat probabil și ea abordările. Nu în ultimul rând, o armonizare legislativă timpurie cu Vestul nu prea era compatibilă nici cu „strategia” de generare de capitaliști români prin distorsionarea masivă a concurenței și favoritismul pagubos și dus la extrem promovat de cercul iliescian.

Alternativa nu avea, însă, cum să fie decât foarte paguboasă pentru interesul general. Și așa a și fost.

Destule „ispravi” legislative de după 1989 îmi aduc aminte de o experiență în China a mamei mele, cu ocazia unei excursii în urma cu câțiva ani. Era vorba despre dexteritatea unor artizani chinezi de lângă o porțiune a Marelui Zid. Aceștia se uitau la ce scriau cu pixul turiștii pe o foaie de hârtie și replicau exact cele scrise cu o dală pe bucați de ceramică care erau arse prompt în cuptoare și transformate în suveniruri („Cu drag, pentru Dan”, etc). Desigur, artizanii respectivi (fără traducători lângă ei) nu înțelegeau bine sensul celor replicate.

În tușe groase, această poveste reflectă o parte relevantă din ce s-a întâmplat inițial în România. Mai mult decât atât, au fost numeroase acte normative adoptate cu „litere” „mâncate” sau înlocuite cu altele sau cu texte scrise fără niciun model și în alta „limbă” din punctul de vedere al experienței.

O serie de probleme s-ar fi manifestat oricum, având în vedere dimensiunile transformării. Acestea au fost însă mult agravate din cauza ignorării punctului de plecare și slabei gestiuni inițiale, iar reflexe sanatoase nu au fost dobândite nici până astăzi decât în zone relativ restrânse ale statului. Să ne uităm la câteva elemente principale ale acestei problematice.

3. Două valuri masive de schimbări legislative în nici 30 de ani.

Trebuie conștientizat că România a trecut în nici 30 de ani prin două cicluri de legiferare majore. A fost un efort de transformare enorm.

Primul ciclu legislativ a fost dezastruos în mai toate privințele în care realitatea devenea diferită într-un model capitalist. Aceasta are și explicația parțial obiectivă de mai sus. La ieșirea din Revoluție, lipsa aproape cu totul oricărei experiențe de a legifera și aplica legislație într-o economie de piață.

Dezlanțuirea de patimi și reticența față de autoritate din primii ani au generat, și ele, o ezitare în menținerea sau luarea unor măsuri, altfel necesare, și care au devenit mai greu de luat mai târziu.

Problemele primului ciclu au rezultat în parte și din însași combinația dintre (a) multe acte normative din perioada anterioara anului 1989 încă în vigoare, dar care nu mai erau adaptate la noile realități socio-economice, (b) actele normative din noul ciclu care sufereau din punctul de vedere al calității din lipsa de expertiza în economie capitalista, și respectiv (c) vacuumul legislativ în numeroase zone, cu trecerea a ani de zile fara legislație potrivita în domenii foarte importante precum disciplina contractuala, protejarea patrimoniului național, regimul construcțiilor, piața de capital, domeniul concurenței, etc.

Intrarea în cursa oficiala pentru aderarea la Uniunea Europeana a generat al doilea ciclu legislativ. Deși modelul de transpus era unul logic încheșat și comparabil între țari, înțelegerea lui nu a fost imediata și, oricum, la nivelul unui stat, duce la schimbări colosale, chiar dacă o parte din actele normative din primul ciclu mersesera în direcția potrivita, iar asistența externa a fost mult mai consistenta și coerenta.

Astazi, din punct de vedere instituțional, aproape ca nu mai sunt instituții publice în România cu exact același nume sau aceleași competențe ca înainte de 1989. Din punct de vedere pur legislativ, evoluțiile au fost pe masura.

În prezent sunt peste 85500 (1) de acte normative în România (incluzând cam tot ce apare în Monitorul Oficial) din care peste 15800 doar acte normative de nivel de lege (inclusiv ordonanțe) sau hotărâre de Guvern și estimez ca sunt peste 150.000 de pagini de legislație (primara, secundara și terțiara) în vigoare.

Din fericire, un numar semnificativ mai mic este de obicei direct relevant pentru populație sau societăți comerciale, dar tot vorbim potențial de câteva zeci de mii de pagini.

În orice caz, mai sunt puține acte normative în vigoare din perioada de dinainte de 1989. Cu alte cuvinte, dacă ne-am uita doar la ce este în vigoare în prezent și tot ar rezulta ca un volum de cel puțin aproximativ 150.000 de pagini de legislație a fost adoptat în perioada post-revoluționara.

4. Un volum al legislație însutit de modificari

Pentru a înțelege mai bine ultimii 30 de ani trebuie, înșă, avut în vedere volumul efectiv total.

Or, volumul legislației adoptat în aceasta perioada a fost, de fapt, semnificativ mai mare de 150.000 de pagini, pentru ca aproape toate actele normative mai importante din România au fost modificate de mai multe ori în acești aproape 30 de ani.

„De mai multe ori” înseamna, frecvent, în România, peste 100 de ori. Codul fiscal (sau echivalentul sau) a fost modificat de peste 300 de ori după 1989. Legea educației naționale a fost modificata de peste 150 de ori. Legislația (în sens larg) din domeniul sanatației a fost modificata de peste 1300 de ori.

Pe lângă tot felul de idei politicianiste, unul dintre motivele principale ale acestui numar de modificari este acela ca multe acte normative au fost elaborate și adoptate fara analize aprofundate comparative sau studii de impact în spate (nici în prezent lucrurile nu stau deloc bine în aceste privințe). Autorități publice, precum Institutul European, au întreprins o serie întreaga de studii de impact, volumul total ramânând înșă mult sub necesar la nivelul țării, o parte fiind, de altfel, ignorate total sau parțial de forma finala a actelor normative.

De asemenea, de destule ori s-a tradus eronat sau nu s-a adaptat la realitățile românești ce s-a tradus.

Abordări necoordonate au creat și ele probleme. Piața Rasdaq, de exemplu, a fost reglementata după modelul nord-american Nasdaq, asistența în acest sens fiind finanțata de Banca Mondiala. Câțiva ani mai târziu, pregătirile pentru aderarea la Uniunea Europeana impuneau deja modificari majore. Într-un final, piața Rasdaq a fost desființata cu totul.

Situația ar fi fost și mai rea fără Consiliul Legislativ, rolul pozitiv al acestuia fiind însă limitat de faptul că avizele sale sunt consultative (nu obligatorii), iar aria de acte normative care sunt supuse analizei acestei autorități nu include ordinele de ministru, de exemplu, acestea reprezentând un volum mare de legislație în România și care include multe aiureli (teoretic, supuse cenzurii instanțelor, dar practic, susceptibile să-și producă efectele ani de zile până să fie atacate cu succes).

5. Progres în prezent, dar dezechilibrat, cu o diferență de abordare între acquis-ul comunitar și restul și tentații de politizare paguboasă a unor zone

În prezent, apare o oarecare dualitate.

De regula, în zonele acoperite mai strict de cadrul normativ european, chiar dacă mai sunt probleme, legislația din România este larg armonizată cu cea europeană, ceea ce induce o coerență și o predictibilitate rezonabile (dincolo de complexitatea de a stăpâni astfel de volume de informații).

De asemenea, în zonele respective România a și dezvoltat competențe interne care, în general, au constanță, beneficiindu-se și de mai multă asistență din afara și acumulându-se și experiența și profesionalism autohtone.

În domeniile (destul de multe) unde România nu are obligații stricte în acquis-ul comunitar, având flexibilitate mare, numărul de acte normative, numărul de modificări și calitatea acestora încă lasă, frecvent, mult de dorit.

Acutizarea luptei politice din ultimii ani a dus chiar la un recul în destule zone, stimulând, pe de o parte, numeroase inițiative legislative pripite sau excesive, iar, pe de altă parte, o teamă de clarificare a interpretării unor texte (or, multe sunt neclare) în lipsa unui text legislativ care să „trânzeze” explicit.

6. Problematika inflației de standarde și proceduri europene și abordărilor din România

Nu trebuie ignorat nici faptul că modelul european are o tendință birocratică care ține și de concurența comercială internațională.

Mai precis, dincolo de creșterea naturală în complexitate a lucrurilor, un mod de influențare a jocului concurenței și succesului comercial la nivel internațional pare să fie (și nu doar în UE) reușirea atingerii unor standarde de calitate superioare, și adoptarea acestora ca standard minim sau recomandat pentru protecția consumatorilor, mediului, etc, sau introducerea unor proceduri complexe de recunoașteri de calitate și certificări care oferă un avantaj competitiv celor care reușesc să le parcurgă.

Dacă ești suficient de inovativ și sofisticat ca bloc economic, aceasta permite să fii mai atractiv la export și, totodată, să-ți protejezi propria piață pentru o vreme de o parte, dacă nu de toată concurența din afara blocului respectiv. De exemplu, interzici importul unor mașini mai poluante sau îl taxezi mai mult.

Presiunea e mare la nivel global, uneori ajungându-se la „blufuri” de genul „dieselgate-ului” când s-a pretins că anumite performanțe de protecție a mediului au fost atinse în unele situații, fără ca acest lucru să fi fost adevărat.

Această tendință permanentă spre noi standarde și noi proceduri dezavantajează țările (precum România) care încă nu au înțeles că ea face deja parte atât din evoluția naturală a unor lucruri, cât și din jocul internațional și nu e reversibilă ca atare mult timp de acum încolo.

Pe de o parte, România a fost mai puțin atentă la momentul adoptării lor (pe reflexul mai vechi practicat și în intern că vedem noi cum ne descurcăm după). Pe de altă parte, abordările stramoșești de a găsi „soluții” ulterior

sunt mult mai puțin eficiente ca în trecut pentru ca risca sa fie testate în țările în care ar ajunge produsele, iar numărul agenților economici care țin pasul rămâne prea redus într-o lume deschisa concurenței globale.

Mai mult decât atât, obișnuiți cu jocul politic al controalelor „la ordin” sau pentru a face rost de bani „la plan” (pentru instituție, partid sau ei înșiși), destui funcționari au fost tentați în acești 30 de ani mai degraba sa aplice standardele într-un mod în care celor din afara nici nu le-ar trece prin cap (la ei conteaza sprijinirea cu adevarat ideologica a sectorului privat, la noi, de destule ori, a fost invers).

Cu alte cuvinte, la noi s-a oscilat și înca se oscileaza, de destule ori, între închiderea totala a ochilor și implementari mult mai exigente decât în alte țări a unor categorii de prevederi. În privința standardelor și procedurilor care chiar conteaza în concurența internaționala (inclusiv pentru fonduri europene), suntem deseori întârziați și nici nu avem abordari de pregătire de masa.

7. Abordarea mai larga a administrației publice

Cu caracter mai general, volumul și calitatea slaba a multor acte normative românești reclama o abordare constructiva și proactiva, inclusiv de ghidare, foarte consistenta din partea administrației. Or, acest lucru se întâmpla rar în practica, observându-se și o variație mare de abordare între instituțiile publice în aceasta privința.

În primul rând, în linie cu practica de dinainte de 1989, se încearca rezolvarea problemei de fond (printr-o modificare legislativa prompta) mult mai rar decât ar trebui.

De altfel, dupa 1989 s-a înțeles rapid și importanța „politica”, chit ca profund nedemocratica, a ramânerii în aceeași tactica de abordare. Pe de o parte, se puteau face „servicii” destul de ușor prin închiderea ochilor (nu se venea în control sau se venea cu puțină atenție la toate lucrurile care puteau fi, altfel, remarcate). Pe de alta parte, a devenit facil, și pe fondul bulversarilor legislative colosale, sa sancționezi/discriminezi pe cei care nu cooperau sau ieșeau, altfel, din rând prin simpla aplicare literara a regulilor și doar lor (discriminatorie, în fapt, fața de mulți alții). Am discutat deja în secțiunea anterioara și de unele aspecte legate de standardele în continua inflație la nivel european și interpretarea acestora.

Lupta anti-corupție a mai temperat partea de abordari abuzive, dar nu fundamental. Ba au fost și efecte negative de avut în vedere de politicile publice. De exemplu, mulți funcționari au continuat sa nu se implice în rezolvarea problemei de fond, dar nu au mai încercat sa asigure nici ghidare acolo unde era obiectiv necesara pe scara larga, de teama sa nu le fie atrasa raspunderea pe motiv ca ar fi putut gasi o varianta mai buna pentru stat.

În orice caz, în prezent, din frica de raspundere sau comoditate, foarte multe raspunsuri de la autorități publice (daca se raspunde) la adrese solicitând diverse lamuriri sunt cu totul inutile, trimițând doar la textul de lege a carui lamurire și interpretare fusese de fapt solicitata.

8. Unele consecințe ale ansamblului de mai sus

Nu trebuie sa fii jurist ca sa-ți dai seama ca un volum de legislație și de modificari de magnitudinea descrisa mai sus nu poate sa nu creeze multa confuzie în orice economie și în orice societate, cu oportunități vaste de intervenție discreționara (generatoare în sine de doze de arbitrar și corupție).

De asemenea, nu trebuie sa fii jurist ca sa realizezi ca nici macar în prezent, nimeni nu poate cunoaște singur decât o parte redusa din toata aceasta complexitate. De aceea statul ar avea un interes (în sprijinul legitimității acțiunii sale) în a face atent distincții între comportamente clar de rea credință și alte comportamente.

O alta problema care nu s-a reglat între timp, ba chiar s-a agravat pe alocuri în ultimii ani este aceea ca a devenit

cvasi-acceptabil sa legiferezi, sa vezi consecințele în practica, și sa ajustezi în funcție de o parte din acestea, o abordare, altfel, de evitat.

Mulți decidenți par sa se fi complacut și sa se complaca și cu ideea ca legislația românească, inclusiv cea din prezent, nu poate fi respectata în integralitate de foarte multe societăți comerciale. Poate sa fie și o problema de comoditate. Poate fi, în unele zone, și un interes de pastrare de oportunități de aplicare și intervenție discreționare.

Problema este ca atunci când ajungi într-o astfel de situație, statul de drept devine un aspect relativ.

Adica, destule legi se „fac” deficitar și uneori prea dur din lipsa de pregatire suficienta sau pentru ca, de obicei, nu conteaza foarte mult, neaplicându-se în integralitate tuturor sau chiar pentru ca transpun angajamente la nivel european pe care România a omis sa le discute aprofundat și influențeze la momentul la care înca se putea sau care pot avea logici diferite de modul de implementare de la noi.

Pe de alta parte, și se aplica toate în întregime (și în moduri în care nu banuiai ca-ți sunt aplicabile) daca ai ghinion sau daca intri în coliziune cu unii decidenți.

Astfel de situații nu încurajeaza nici conformarea. Fiind raspândit cultural sentimentul ca nu se poate cunoaște și respecta totul și la un control nu se va pleca, oricum, „cu mâna goală”, scade concentrarea pe respectarea și a regulilor care ar putea fi respectate cu un efort rezonabil.

Ce-i de facut?

1. În ceea ce privește legislația

Pe partea legislativa, este important de demarat prompt un **efort coordonat de simplificare, codificare, clarificare și curățare major**. Nu va fi simplu, fiind și o ținta în mișcare, doar acquis-ul comunitar evoluând într-un ritm de aproximativ 10.000 de pagini pe an, dar ar trebui sa fie o constanta a priorităților oricarui guvern.

Ar trebui început cu zonele cele mai relevante pentru populație și societăți comerciale și se pot face progrese vizibile rapid. O serie de eforturi s-au facut deja sau sunt în curs și sunt cu adevarat de apreciat, implicând un efort foarte mare în spate, dar trebuie duse mult mai departe.

„Asanarea” domeniilor care privesc atragerea de diverse finanțari în masura maxima posibila, precum și **implementarea celor mai eficiente și rezonabile prevederi în zonele în care statul pierde cei mai mulți bani** în prezent (de exemplu, se pierde anual peste 4 miliarde de euro din TVA, în plus de media europeana) ar trebui, de asemenea, vizate prioritar.

Grupuri de lucru permanente care sa vizeze simplificarea și debirocratizarea pe diverse zone, precum și **linii verzi de colectare de comentarii și dialog** cu asociații profesionale ar fi, de asemenea, foarte utile.

Comentarii regulate din partea avocaților și departamentelor juridice din instituții publice și companii private (eventual prin camere de comerț), judecătorilor, procurorilor și notarilor, cu propuneri de corectare a unor deficiențe identificate în practica, ar trebui solicitate și evaluate cel puțin anual de Ministerul Justiției (de exemplu, în primele 2 luni ale fiecarui an), inclusiv prin linii de comunicare electronica anonima, în ideea corectării unor mecanisme cât mai rapid.

Scopul nu ar fi remedierea unor probleme punctuale (dialogul pe acestea trebuind sa fie constant), ci de corectare mai rapida de mecanisme (care permit, de exemplu, abuzuri sau aplicari arbitrare, sau afecteaza accesul real la informare, sau conduc la îngreunarea rolului unor instanțe sau diverse alte anomalii în practica, etc).

Nu în ultimul rând, consultari largi, reale și de substanță cu sectorul privat ar trebui înțelese ca o necesitate pentru acte normative și politici publice de calitate, nu ca aspecte de „bifat” cel mult formal. **Lungirea termenelor pentru primirea de observații la proiectele normative** este, de asemenea, un aspect de avut în vedere.

2. In ceea ce privește ghidarea din partea administrației publice

A beneficia de ghidare legislativa prompta și constructiva din partea administrației este o necesitate largă în orice țară și România, mai ales având în vedere cele de mai sus, ar trebui să urmărească asigurarea unei clarități și susțineri cât mai mari în aceasta privință tuturor celor care nu par puși pe furat.

Instituțiile publice ar trebui obligate legislativ să întreprindă un efort de ghidare reală pentru zonele lor de acțiune. Întrebarile și răspunsurile anonimizate ar putea fi postate la loc vizibil pe site-ul instituției.

Ar putea fi avută în vedere și **elaborarea de fișe în sprijinul potențialilor antreprenori pe tipuri de investiții**. De exemplu, cine dorește să investească într-o pensiune, să găsească într-un singur document o descriere detaliată și practica a tuturor formalităților necesare, precum și a problemelor obișnuite constatate în controale. La fel pentru ateliere artizanale, ferme, unități de procesare, clinici, magazine de diverse, etc (cu actualizare promptă în cazul în care se schimbă ceva). Gradual, s-ar putea adăuga și alte informații (de exemplu, scheme de finanțare potențial relevante).

Cred că merita și clarificat legislativ ca ghidarea cu buna-credință nu poate atrage răspunderea funcționarilor. Există riscul să apară și cazuri în care o astfel de prevedere să fie speculată, dar, altfel, abordarea actuală de evitare va continua cu rezultate mult mai paguboase pe ansamblu. Trebuie înțeles în această privință că destule segmente ale administrației publice nu sunt foarte diferite de restul populației în materie de stăpânire a complexității legislative și încurajarea clarificărilor constructive și diseminării informației la nivelul celor care sunt mai pregătiți e foarte importantă.

Abordările cu ocazia controalelor ar trebui să facă o distincție majoră între comportamente de evidență rea credință și ignoranță sau greșeli.

Cu caracter mai general, **mai multă analiză și dezbateri cu ocazia elaborării legislației și mai multă rezonabilitate și transparență** cu ocazia implementării pot aduce numeroase beneficii interesului general.

Citește și

→ De ce o idee cheie a legilor proprietății a reprezentat o eroare majoră de politică publică care încă produce efecte?

NOTE _____

1 Repertoriul oficial al legislației României menționează un număr de peste 85500 de acte normative în vigoare sau neabrogate expres (verificare în octombrie 2019). Conform Buletinului Informativ nr 3/2019 al Consiliului Legislativ – <http://www.clr.ro/InfoPublic/BuletinCL.aspx>, la data sa de referință erau în vigoare (sau neabrogate expres) peste 15800 de acte normative numărând doar legile, ordonanțele Guvernului, ordonanțele de urgență ale Guvernului, hotărârile Consiliului de Miniștri și hotărârile Guvernului (deci, fără ordine de ministru, de exemplu). Din aceste 15800, 205 (sub 1,3%) sunt anterioare datei de 21 decembrie 1989.